

Фрапантни подаци Међународне групе о стању у појединим српским установама

Потресни докази о мучењу као лечењу

Деца, стари, болесни и инвалиди се, тврде истраживачи, везују за кревете, не хране редовно и живе у невероватно нехуманим условима. Истраживачи позивају српску владу да моментално заустави „злоупотребе“, док су српски званичници изненађени и покушавају да открије припишу „бившој власти“

БЕОГРАД - Погледала сам у кревет и видела дете које делује да има 7 или 8 година. Неговатељица ми је рекла да има 21 годину и да се већ 11 налази у институцији. На моје питање кољико често налази из кревета рекла је да ога никада за тих за 11 година није напустио креветак - само је једно од потресних сведочења истраживача Међународне групе за заштиту људских права, који су четири године снимали положај деце и одраслих са посебним потребама у неколико специјализованих институција у Србији.

Представници ове организације описали су стање у овим установама као драматично, а начин бриге о пацијентима и чимпи пројекат су назвали „мучење као лечење“. Деца којој је потребна посебна нега везују се, не хране редовно, изолују и годинама живе без пажње и нежности. Нехигијенски услови, заразне болести, недостатак медицинске неге и рехабилитације, али и неуспешан надзор, боравак у овим болницама чине опасним по живот пацијента.

Реагујући на коментаре министра здравља Томице Милосављевића, који је изразио сумњу у аутентичност налаза ових истраживача, време и место у којем су, рецимо, настале драматичне фотографије, аутори ове студије су јуче на конференцији за новинаре одговорили прецизним набрајањем назива српских институција које су посетили и навели да су сведочења снимљена у периоду од децембра прошле до августа ове године и да се затечено стање не може „ставити на душу“ бивше власти.

Истраживачи сматрају да су у више од 17.000 случајева, људи који су смештени у психијатријским и другим установама, без правне заштите и шансе да икада изађу на слободу.

Ерик Розентал, један од руководећих људи у овом пројекту, обилазио је и снимао ситуације у нашим институцијама за бригу о особама са посебним потреба-

Дете са Дауновим синдромом у Институту за децу у Суботици, фиксирано за кревет, како би се спречило самоповређивање

ЉАЉИЋ: НЕТАЧНА ОПТУЖБА

Министар рада и социјалне политике Радом Љајић оценио је да наслов извештаја Међународне организације за заштиту особа ометених у развоју „Мучење као лечење“ не одражава стварно стање у институцијама за смештај деце са посебним потребама у Србији, иако у том извештају постоје оцене које су тачне, преноси Танјуг.

Напомињући да је Међународна организација за заштиту особа ометених у развоју пре две године имала исти извештај о стању у Србији, он је рекао да ће већ да кас отићи у Кулине код Алексинца, један од домова који је посебно апострофиран у овом извештају.

„Ми смо донели забрану прихватања нове деце у тај дом јер је то установа са више од 500 особа са тешком ретардацијом у којој су смештени и деца и одрасли, што је недопустиво“ изјавио је Љајић.

ма. Он каже да су ови људи најрањивији грађани Србије, а однос према њима је нехуман и понижавајући.

„Везивање и спутавање људи је болан третман, раван мучењу, што представља јасно кршење Европске конвенције о људским правима. Зато позивамо владу у Србији да моментално заустави овакве злоупотребе и омогући поштовање људских права ових људи - рекао је Розентал уз напомену да је српски Устав веома добар у делу којима се забрањује малтретирање и заштита права, али и да ови примери показују да у пракси ствари изгледају сасвим другачије.“

На њега је јак утисак оставила слика коју је затекао на одељењу за геријатрију у Кошву у Јулу.

У соби је боравило око 30 људи. Сви су носили дебеле пиџаме и били су фиксирани за столице, због чега нису могли да скину одећу са себе и поред тога што су то не-

ИСТРАЖИВАЊЕ „ИЗА ЛЕЂА“

„Никада нисам имао никакав контакт са Међународном организацијом за заштиту права особа ометених у развоју, нити су они у Министарству здравља Србије добили сагласност за било какво истраживање - изјавио је Танјугу министар здравља проф. др Томица Милосављевић, поводом извештаја те организације који су данас пренели „Интересешенел Хералд Трибуни“ и Њујорк Тајмс.“

Милосављевић је истакао да је Министарство здравља у тој области урадило низ веома важних потеза, при чему је сагледано реално стање и предузете су хитне поправке у болници у Топоници крај Ниша, отворен је нови центар за социјалну психијатрију у Нишу, поправљена је и потпуно реновирана дејча неуропсихијатрија у Београду, преуређен је Институт за ментално здравље у Београду...

престано покушавати. Једна жена је тако снажно вукла своју одећу да је преврнула столицу и ударила главом о под. Пичама јој је сила и открила отворене ране на задњици, настале од сталног седења. Један од пацијената је покушавао да јој помогне, али није могао, јер је и он био везан. Жена је запомагала, јер је особље приморавало да поново седне на столицу - испричао је Розентал.

Домаће невладине организације су сарађивале у овом пројекту и њихов је став да је овај извештај документована реалност и „сведочењство о невидљивим људима, који су смештени далеко од очигледне јамности, без шансе да изађу из своје мучне анонимности“.

Валентина Завишћ из невладине организације „Велики Мали“ је рекла да нас овај извештај суочава са чињеницом да у нашој земљи постоје логори и подземља на кампању која је била актуелна пре неколико година „Ја се зovem Анђела“.

„Има извесних резултата у акцији сређивања установа у којој је боравила ова девојчица. Зидови су окречени, парк срећен, направљена фонтана. И даље, међутим, све заудара на мокраћу. Ходницима тумарају деца опширана до главе, деца која немају никакву активност, ниједну играчку, и - коју нико годинама није помишљао - каже Завишћева уз сугестију да би сада требало да се питамо „Шта је са Анђелом и са њеним животом?“ и да треба бити истрајан у жељи да се тој деци помогне трајно и квалитетно.“

Аутори пројекта „Мучење као лечење“ не би желели да се њихова активност свести као зна намера, али хоће да упозоре јавност и надлежне да у овим институцијама постоји недостатак рехабилитације, физикалне терапије и медицинске неге, због чега штетници у њима чине годинама у стању потпуне неактивности, због чега се често самоповређују или пате од искривљених и атрофираних удова и кичме и дислокације костију.

■ Снежана Челић